

„Edinost“

Izhaja dvakrat na dan, razen nedelj in praznikov, zjutraj in zvečer ob 7. uri. O ponedeljkih in po praznikih izhaja ob 9. uri zjutraj.

Naročnina znaša:

Obe izdani na leto gl. 21.—
Za samo večerno izdajo 12.—
Za pol leta, četrt leta in na mesec razmerno.

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Na drobno se prodajajo v Trstu zjutranje številke po 3 nvč., večerne številke po 4 nvč.; ponedeljske zjutranje številke po 2 nvč., izven Trsta po 1 nvč. več.

EDINOST

(Večerno izdaje.)

GLASILO POLITIČNEGA DRUŠTVA „EDINOST“ ZA PRIMORSKO.

Telefon št. 470.

4 nvč.

V edinosti je moč!

Oglaš

se računajo po vrstah v petlin. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nepravilni dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravništvo, odpravnništvo in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadst.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik

Lastnik konsorcij lista „Edinosti“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu.

Brzjavna in telefonična poročila.

(Novejše vesti.)

Praga 29. Izvrševalni odbor čeških državnih in deželnih poslancev se je sklical za ponedeljek v sejo v Pragi, da določi svoje stališče nasproti novemu ministerstvu.

Dunaj 29. Glasom nekega krščansko-socialnega lista se je cesar o današnjem sprejemu voditeljev opozicije pozival na patriotizem strank, češ, naj bi iste podpirale uradniško ministerstvo ter podprejale strankarsko stališče občni koristi. Uradniško ministerstvo da bode imelo izvršiti izvestno nalogo, h kateri spada v prvi vrsti razveljavljanje jezikovnih naredeb. Dra. Luegerja je cesar vprašal o škodah, katere so povzročile povodnji; izrazil je svoje zadovoljstvo, ker Dunaj ni trpel znatne škode.

Dunaj 29. O sestavi kabineta slišimo naslednje: Grof Clary prevzame predsedništvo in poljedelsko ministerstvo, dr. Körber ministerstvo za notranje stvari, Böhm-Bawerk finance, Welserheimb domobranstvo, Hladowsky bo začasno vodil ministerstvo za Galicijo. Pravosodni minister postane dr. Klein ali Kindlinger, minister za trgovino baron Weigelsperg ali pa dr. Stöckl. Wittek ostane minister za železnice.

Budimpešta 29. (Zbornica poslancev.) Minister-predsednik Koloman pl. Szell je odgovoril na interpelacijo posl. Kossutha glede Hentzvejve slavnosti, da slavnost ni imela nikakega političnega značaja in da se radi tega žajo ni mogel žaliti madjarski narod. Hondvedske čete so se udeležile slavnosti, ker je to bila slavnost peštanske garnizije. Glede vsporeda razprav je omenil pl. Szell, da se prihodnji teden predloži zbornici proračun, katerega treba upotiti finančnemu odseku ter prosi, naj se v ponedeljek izvoli kvotna deputacija. Delegacije bodo zaradi razmer v Avstriji zborovale še le jeseni.

Ali zmagamo?!

V Križevcih na Hrvaškem pripravljajo spomenik znamenitemu pesniku iz ilirske dobe, A. Nemčiću. »Ag. Tagblatt« se spominja tem povodom tudi potopisov proslavljenega pesnika. Ti potopisi obsejajo tudi naše Primorje. Pisani so bili sicer že pred 50 leti, ali zanimivi in tudi aktivni so še danes. Nemčić ni bil le pesnik, ampak tudi duhoviti opazovatelj narodnega življenja in političnih odnosov.

Sosebno zanimive so pesnikove opazke o Trstu. Iste nam zvené kakor pretresujoča elegija užaljenega patrijota. Trst je preplavljen od italijanskega življa in vendar je Trst po svoji minolosti in po svoji legi ob slovanskem morju — slovansko mesto. Nasprotstvo mej tem, kar bi Trst moral biti, in mej tem, kar se dogaja, da je, žali sree ilirskega pesnika. Ali ne čuti toistega sleherni Slovenec, stopivši na tržaška tla?! Ali Trst je napredoval. Nemčić se je videl Trst italijansko mesto, danes pa se šopiri tu tudi nemški živelj. Pred malo dnevi je nekdo zaklical Italijanom na shodu socialistov v Trstu, naj v svojem boju proti slovanski poplavi nikar ne pozabijo nemštva, ki si pridobiva vedno več tal z slehernim dnem. Nemštvo je torej napredovalo in z nemštvom — irredentizem. Pa tudi slovanstvo noče zaostajati. Vse tri struje so se razvile in ojačile, ker so prepričane o važnosti točke, na kateri nalegajo jedna ob drugo. V tem boju ne gre samo za usodo Trsta, ampak za veliko razsežnejše ozemlje. V boju, ki se bije na slovanskem jugu, tvori Trst, zbok svoje lege ob morju in obsejja svojega upliva, najvažnejšo točko. V drugih krajih ima tak boj pretežno politični značaj, v Trstu pa je zgolj narodni boj. Tu gre za obstanek, za življenje ali smrt! Da rešimo Gorico, Istro, okolico tržaško, z jedno besedo: vse, kar Italijani stavljajo v besedi »Regione Giulia«, moramo uničiti hidro irredentizma in v Trstu napraviti jez proti zistemu, katerega cilj je podan v gibanju Nemceev: Drang nach Osten.

Ali ostanemo zmagovalci ali ne? Mi ne dvo-

mimo na izidu tega boja, ker imamo pravo na svoji strani in ker je naša vera v zmago resnice neomajljiva. Ako pa hočemo povspešiti svojo zmago in izvojevati boj z močjo, moramo — tako kliče Politeo — zopet poseči v dobo pesnika in patrijota Antona Nemčića in izvesti — ilirski program. Kaj je obsejal ilirski program? O, okoli katere se je sukal ta program, je bilo — narodno jedinstvo. Ime Ilirec se je zgubilo, umaknilo se je narodnemu imenu, toda ideja jedinstva nas mora navdajati tudi danes. Slovani na jugu monarhije morajo nastopati z istim navdušenjem, ki je užigalo nekdanje Ilirec, ko so vzbudili narod iz narodne in politične letargije.

Od ilirskega gibanja sem je minolo pol stoletja in razmere so se premenile na razne strani. Danes se moramo v svojem boju prilagoditi spremenjenim razmeram in ubirati druge smeri v mnogokaterem pogledu. Kars si pa moramo prisvojiti od Ilireev, to je energija v svojih dejanjih, splošno navdušenje v zasledovanju ciljev in v trdni veri na končno zmago.

Ilirizem je po svojem imenu zastaran, ali ni zgubil svoje ogrevajoče moči, katera vendar ne leži v imenu, ampak v ideji. Podpora, ki od vseh hrvaških krajev prihaja družbi sv. Cirila in Metoda za Istro in hrvaškemu gimnaziju v Pazinu, dokazuje, da ideja jedinstva globoko korenini v nas in da poganja lepe cvetove. Spominu Ilireev moremo zadoščati le tako, ako dalje negujemo in širimo to idejo. Ilirei so nam odprli pot, po kateri moramo dalje z srčnostjo in navdušenjem, in dejstva kažejo, da hočemo nastopiti to pot.

Dinko Politeo nam pravi torej, da le v jedinstvu je naša bodočnost. Do jedinstva pa moremo dospeti po zloženem delu v narodu samem in v solidarnem nastopanju pred svetom, v prvi vrsti v parlamentarnih bojih. To je resnica, katero treba povdarjati in povdarjati, kajti od vsestranskega spoznanja te resnice je odvisen končni odgovor na vprašanje: Ali zmagamo?

P O D L I S T E K.

Vida.

Spisala Kopriva.

Dim cigarete se je v malih, povečajočih se kolobarčkih vzdigal proti stropu, pod katerim so viseli razni rogovi in lovske slike v rezljanih lesenih okvirih. Sobica je imela prikupljivo podobo z svojo temno, priprosto a komodno in prijazno opravo. Ondi pri oknu je stala s temno-zelenim suknom prevlečena pisalna miza, v kotu lepa omara s steklenimi vratmi, skozi katere so gledale lepo vezene knjige, a zraven je na maličnem stojalcu našopan jastreb jezno upiral pred-se stekleno oko.

Skoro, da se je Mirka lotil zaspanec. Vesti v časniku ga niso prav posebno zanimali; uvodni članek je razpravljaval stare stvari, a niti v »Dnevnikih novicah« ni bilo ničesar, kar bi moglo vzbuditi Mirka.

Že je vrgel zadnjo cigareto od sebe in zganil list, ko se mu je ustavilo oko na debelo tiskani anonei.

«Dve gospici», hm, kaj je neki to?

Vzravnal se je in jel čitati z novo pozornostjo. Da, tu je stalo črno na belem:

«Dve gospici, jedna plavo-druga črnolaska želiti vstopiti z izobraženim duhovitim gospodom v korespondenco.

Smoter dopisovanja je seveda le zabava. — Pisma naj se naslovijo pot št. 10 ali 20 poste restante Ljubljana» — prav do besedice tako, kakor na onem kosu konceptnega papirja, ki ga je videl danes zjutraj na pošti. —

«A-a-a glejte glejte, dobro, da sem bil zjutraj na pošti v Vrhovju. O saj vem, kedo je to napravil, učiteljica Berta, nikdo drugi».

Seveda pišem, pišem takoj — o to bo gaudium, jaz jo bom poznal, a ona ne bo vedela, da je nje dopisovalec ta pusti neokretni Mirko Milčič izpod Klanca.

O te ženske! saj pravim: poznati se jih mora! Kako grozno resna je bila, ko sem se zadnjič sešel z njo na pošti!

Ha, ha, poznati jo hočem, kaka je! Oni dan sem čital v Gabrščekovi salonski knjižnici tiste Go-

vekarjeve »O te ženske«, pa me je kar nekaj zasčebetalo. To mora biti prav interesantno, tak študij ženskih bitij, posebno te Berte.

»O to bo nekaj finega!« in hitel je iskati papir po mizi.

«Ne, pa ne smem pisati z svojo navadno pisavo. Z Vido sti dobri, pa bi me znala izdati!»

«No, tako, to bo menda dobro», je rekel čez precej časa. Še enkrat je prebral z elegantno stoječo pisavo pisani list, ga kuvertiral, naslovil: »št. 20 poste restante Ljubljana« in zalepil ovitek.

Hitro je spisal še jedno pismo z svojo navadno karakteristično pisavo, vzel ono pismo in oboje staknil v večji zavitek, napravil naslov na prijatelja v Ljubljani in sam nesel pismo v Vrhovje.

Vida pa se je čudila ono popoldne, da je prišel Milčič v enem dnevu dvakrat na pošto — saj to ni bila sicer njegova navada. Še bolj pa jo je iznenadilo, da je bilo tisto pismo, ki ga je prinesel in rekomandiral tako težko, da je morala prilepiti nanj štiri znamke po pet krajcarjev...

(Pride še.)

Politični pregled.

TRST 30. septembra 1899.

Kriza. Namestnik štajerski, grof Clary Al-dringen, je torej dobil nalog za sestavo novega ministerstva. Isti je baje že stopil v dogovore z onimi osebami, katere misli pozvati v svoj kabinet. Znak začasnosti tega ministerstva pa bo menda ta, da za nekatera ministerstva bodo imenovani le voditelji, ne pa definitivni ministri.

Včeraj je cesar vsprejel več voditeljev opozicijskih strank. Vsprejem je bil baje tak, da obstrukcijska glasila kar plavajo v samem veselju. Dobili da so zagotovilo, da se jezikovne naredbe odpravijo in da se v doglednem času ne zgodi ničesar, kar bi moglo užaliti Nemce.

»Neue Freie Presse« se je popolnoma spoprijaznila s položajem. Priznava sicer, da je način, kakor se je za sedaj rešila kriza, nenavaden in čuden, ali izredni odnosi da opravičujejo tudi to izredno postopanje. Glejte no, kako hitro je iz Savle postala Pavla! Kako dolgo je od tega, ko je ravno »Neue Freie« rohnela in hujskala najbolj, ako je v onih burnih časih nepozabnega novembra 1897 — torej gotovo ob izrednih razmerah — predsedništvo zbornice poslancev hotelo ukreniti najmanj stvarico, o kateri je pogodila nemška sofistika, da se ne strinja z vsako črko poslovnika in ustave?! Sedaj pa je kar hkratu prišlo spoznanje, da izredni dogodki opravičujejo izredno postopanje. O, kako dobro te umemo, draga »Nova svoboda...«! Kdo bi se spodtikal na tem, ako je malee krivice ustavi, zakonu, morali, parlamentarizmu, in kar je taceh lepih stvari, ako je, no, ako — je to na korist Nemeem! Mar se oni ne rede in maste od samih izrednih naredeb in odredb?

Nemei bi bili potolaženi. Sedaj pojde torej kakor namazano. Ali o joj — saj je še nekdo tu razum Nemeem! Pa kaj, ko ta nekdo ne bi bil prav čisto nič potolažen. In res kaže, da so Čehi in Poljaki prav teñeljito nezadovoljni. Čehi že napovedujejo najstrožjo opozicijo, ako se odpravijo jezikovne naredbe in avtoritativno glasilo poljskega kluba, »Czas«, piše, da odslej treba tirati politiko načel, jasno politiko, tako, da jo bo dežela umela. V normalnih odnosih je že tudi oportunitizem na svojem mestu, v takih pa, kakoršnji so nastopili sedaj, treba svoje stališče opreti na granitno podlago zaupanja v deželi.

Že danes da treba izključiti vsako kabinetno in zakulisno diplomacijo in treba jasno, odločno in glasno izdati parolo za vztrajanje na desni, brezobzirno vztrajanje quand même. To naj čujejo prijatelji in nasprotniki, prvi v okrepitve, drugi v pouk. Le tako politiko hoče dežela, le tako ume ista in jo bo branila kakor zid. Potem se poljskemu klubu ne bo bati nobene eventualnosti in nikakega še tako radikalnega razvozljanja situacije.

»Politik« pravi, polna ogorčenja, da je program prihajajoče vlade drzno izzivanje desnice in zasmeh onim strankam, ki so skoro 3 leta z brezprimerno požrtvovalnostjo služile državi, tako, da te usluge so brez primere tako s političnega kakor narodnega, parlamentarnega in osebnega stališča. Mesto ozirov do večine je prišlo priznanje politički obstrukciji, mesto uresničenja programa strank na desni — so se umaknili pred manjšino.

Po teh izjavah iz dveh glavnih strank večine je menda že dana pot tudi za nas Jugoslovane.

In po vsem tem označamo mi situacijo tudi po »nenavadnem« rešenju krize tako-le: bolnika so le obrnili na drugo stran. Prej ga je tiščalo na levi, sedaj ga bo na desni in najbrže — veliko intenzivneje.

Razsoden italijanski glas o krizi v Avstriji. Ugledni italijanski list »L'Italie« se je bavil te dni z narodnimi boji v Avstriji in s krizo, v katero je zašla država vsled teh bojov. Govoré o postanku te krize pripoveduje o brezvspešnih poskusih grofa Thuna, da bi vojujoče se stranke dovel do pomirjenja. Potem pa povdarja dejstvo, pred katerim si avstrijski državniki — v katerih bujna slavofobija ali pa fenomenalna kratkovidnost duši rast spoznanja — trdovratno tišče oči: Slovani se uprejo n jodločneje, ako bi jim hoteli zopet vzeti one mrvice koncesij, ki so se privolile njih starim aspiracijam.

Hvaležni moramo biti imenovanemu listu, da je spregovoril tudi o narodnih razmerah in o kulturi Slovanov, kajti ravno v tem pogledu ima inozemstvo deloma motne, deloma pa povsem napačne pojme. »L'Italie« povdarja n. pr.: da je narod češki orjaški napredoval v zadnjih petindvajsetih letih, iz česar sledi, da so njega stremljenja povsem opravičena tudi po stopinji njega kulture. »L'Italie« prihaja do zaključka, da avstrijska država ni drug-zega, nego zveza narodov, in ako bo hotela živeti, se bo morala preustrojiti v federalistično državo. Čim svobodnejši in neodvisnejši bodo posamični narodi, tem trdnejša in mirnejša bo država!

In zopet: kolikor besed, toliko resnice! To je najboljši odgovor Nemeem, ki govore in pačijo zgodovino, češ, da so oni ustvarili državo ter bi hoteli z drugimi narodnostmi postopati tako, kakor da so bile le-te se sovražno silo potisnjene v tvorbo sedanje monarhije Avstro-Ogerske. To je velika zgodovinska laž, iz katere si Nemei izvajajo pravni naslov do vloge gospodarjev v državi in jerobov nemških narodnosti. Naša monarhija ima nemško dinastijo, to je res, vse drugo, kar trde Nemei, pa ni res. Res pa je, da so se posamični deli sedanje monarhije spajali z dinastijo le dobrovoljno: po ženitvah in pogodbah. To je z svojimi izvajanj za-beležila tudi »L'Italie«. Hvala jej — naj se bistrijo pojmi! Naj izve enkrat svet, da niso najboljši prijatelji države oni, ki bi jo po vsej sili hoteli stlačiti v nemško uniformo ter s tem uničevati sile, ki jih poraja zdravo tekmovanje narodov na polju napredka. Svet naj spozna enkrat, da najboljši prijatelji države so oni, ki hočejo, naj se ista razvija naravno, tako, da bo mogla svobodno delovati vsa svota gospodarskih in kulturnih močij, porajajočih se iz narodne ideje. Ne v nasprotstvo z državo, ampak v službo države naj se postavijo narodne moči in samostojne individualnosti posamičnih plemen. Zadovoljnost narodov bo najzanesljivejša armada države.

Shod socijalistov v Brnu se je zaključil včeraj. Prihodnje leto bodo socijalisti zborovali v Krakovu. Mej ostalim so sklenili poslati odposlanstvo na mednarodni socijalistični shod v Parizu.

Anglija in Transval. Angleži odlašajo še z napovedjo vojne. Ministri so baje sklenili, da odpošljejo Transvalu še jedno »najzadnje« brzojavko, v kateri hočejo staviti svoje pogoje. Ti pogoji bi bili: odškodnina za stroške, ki so jih že imeli Angleži z odpošiljanjem vojakov v Afriko; porušenje transvalskih utrdb; priznanje neodvisnosti sodnikov v Transvalu, jednakopravoost angleškega in holandskega jezika; odprava zastopstva v Hagu in priznanje nadvladja angleških interesov v vsej južni Afriki.

No, mej tem je že odgovoril Transval čisto na kratko, da on se drži dogovorov od leta 1854. in da ne zahteva drugega, nego da si ti dogovori spoštujejo.

Zahteve, naj se prizna angleško nadvladje, odgovor Transvala niti — ne omenja. Ne treba praviti, da se v Transvalu pripravljajo z vso silo in vso naglico za veliko borbo proti požrešni Angliji.

Domače vesti.

Jutri vsi k sv. Jakobu na vrt slovenske šole, kjer priredi g. Rákuša se svojim pevskim zborom zadnjo veselico v letošnjem poletju. Ker jutri ne bo nobene veselice in ker se je vreme danes zjasnilo, upamo, da ne bo nobenemu zavednemu tržaškemu Slovanu predaljna pot k sv. Jakobu. Kakor slišimo, udeležita se te veselice »Slovensko pevsko društvo« in »Kolo« polnoštevilno; gotovo pa tudi vrla »Slava« ne izostane. Razven duševnega užitka ponuja se nam zopet prilika, da lahko mej seboj »katero rečemo!« Torej na svidenje!

»No, non si puo«! Naši neodrešenci se trudijo v potu svojega obraza, da bi dokazali svetu izključno italijanski značaj »julske pokrajine«. V to svrhu sklieujejo »historične shode« županov, sprejemajo slavne »generale« kakor brat brata, prireajo — misijone, na katerih propovedujejo našim okoličanom, kako so gospoda v mestu dobri ter jim sugerirajo prepričanje, da tudi oni znajo blaženi jezik Dantejev ravno tako, kakor gospodje v Trstu, ki je »italijanska«. Vsem vasem so na-

deli že čudne skovanke, katerim pa izpod krinke latinizme vendar le moli na površje zdravo slovensko lice. A vsi ti poskusi, kakor da so zastoj. Sem ter tje pa se vendar oglaš kak razsoden mož v sosednjem krajestvu, ki razkriva javno vso lažnjivost, hinavstvo in zaslepljenost neodrešencev. Takim razkritjem sledi vsikdar velikanski krik v irredentarskih trobilih. Tako se je zgodilo nedavno, ko je general Verme konstatiral, da je Trst manje italijanski, nego pa Reka.

Tako se je oglasil sedaj tudi italijanski socijalistični poslanec Odin Morgari, ki iz lastnega opazovanja pozna tukajšnje razmere in je v rimskem »Avanti« povedal neodrešencem vso resnico. On se norčuje iz namišljene pravice, katero da imajo Italijani do »regione Giulia«. Narodopisni zemljevid, na katerega se sklieujejo gospoda o zatrevanju te pravice, imenuje »ideal«, s katerim se godi krivica Slovanom.

Je pa res imenitno početje to: izdajati narodopisne mape, kakor so na razglednicah »Lege nazionale« in na podlagi takih »dokumentov« izvajati lastninske pravice do naših slovanskih pokrajin!

Slednjič svetuje posl. Morgari to, kar zahtevamo mi, namreč: vsakemu svoje! Kjer bivajo Slovani, naj bi bile šole slovanske, propovedi v cerkvah slovanske, razprave v občinskih zastopih in deželnih zborih in na sodiščih slovanske. Kjer pa je mesto italijansko, bodi vse to v italijanskem jeziku. Kjer je prebivalstvo mešovito, naj bi poučevali v šolah in cerkvah in razpravljali v zborih in na sodiščih — v obeh deželnih jezikih.

Na ta pravični in edino pametni nasvet odgovarja »Piccolo« kategorično: »No, non si puo«! Ne, ne moremo! Imenovani list našteva potem zopet enkrat svoje znane laži, da čisto slovanskih krajev v »Giuliji« sploh ni, razven malega okraja ob gorenji Soči (hvala vsaj na tem priznanju!), da se Istra ne more deliti, in to ne le z ozirom na zgodovinsko pravo, nego tudi zato, ker je tukaj vse, kar je naprednega, italijansko, vsa mesta, tudi najmanjša, so italijanska (čudimo se le, da imajo nekatera slovanske občinske zastope!), ker je vse delo, vsa inteligenca, vsa omika italijanska in ker vsi prebivalci — tudi Slovani — govorijo italijanski jezik.

Takim dokazom ne treba komentarija. Ali, ker se irredentovei vedno sklieujejo na dejstvo, da tudi mi umejemo njih jezik, opozorili bi le, da to ne dokazuje ničesar v prilog italijanstvu, ker se Slovenec in Hrvat, poleg vsega morebitnega poznanja tujih jezikov, odločno zavedata svoje pravice in narodne dolžnosti.

Čujte gospodje! V Gorici na pr. tudi najbolj irredentovski trgovci prav radi govore slovenski, kadar vabijo groše iz slovenskih žepov; kaj bi pa rekli, ako bi po »Piccolovi« logiki te sinove avite colture mi Slovenci reklamirali — za-se?!

Na pravični nasvet Morgarija odgovarja »Piccolo«: »No, non si puo«! Nočejo se upogniti pod težo pravice in logike, kakor izvirati iz odnosajev, ustvarjenih od narave. Ali radi tega ta teža ne postaja nič manja in ital. veljava nič večja. Zato pa naj ne pozabijo, da pride dan, ko se zlomi, kar se ni hotelo upogniti! In morda tudi zdrobi.

Rusi o Slovencih. Vendar so se začeli tudi Rusi zanimati za ostale Slovane. Knez Dimitrij Galieyn piše v »St. Petersburgskih Vedomostih« pod psevdonimom Dm. Muravlin razpravo »U Slovencev«. Knez je nedavno potoval po naših krajih ter se mudil tudi v Ljubljani. Iz krasnega članka vedeta ljubezen in »avdušenje« do našega naroda in naše lepe domovine.

Znamenje časa. Na ukaz c. kr. dež. šol. sveta je c. kr. okr. šol. svet v Gradišči zaprl slovenski otroški vrt v Devinu, češ, da šolski prostori ne odgovarjajo zakonitim zahtevam. To je isti c. kr. dež. šol. svet, kateri je proglasil Katineličovo vojašnico v Gorici kakor sposoben prostor za edino slovensko javno šolo v tem mestu. Za ta otroški vrt je podaril prečastiti g. Avguštin Skočir, kurat v Gradeu, 30 gld. To svoto je prejelo društvo »Šolski dom« v Gorici.

Gledališka družba M. Stojkovića je uprizorila v četrtrek zvečer — kakor smo že omenili — igrokaz s petjem v 3 dejanjih »Graničari«. Igro je spisal g. Josip Freudenreich, ki je bil pred kakimi 30 leti ravnatelj zagrebškega gledišča ter je deloval na

istem sam kakor komik. Kakor pravi že naslov, razvija se dejanje na granici in nam kaže tekom razvija v jasni luči slabe in dobre strani tedanjih Graničarjev. Graničar Sava Čuč ubije iz mašeevanja svojega sovražnika Ivo Bošića. Le ta si je hotel iskati pravice proti njemu pri polkovniku granice. Čuč zbeži. Pri trupu najde stražar Andrijo Miljenića, ki je prej spremljal svojega prijatelja Joco. Vsled tega je Miljenić po nedolžnem obsojen v smrt od nagle sodbe. Žena, njegov prijatelj Grga, krčmar na granici in pravi tip domačina, in odposlanei sela pridejo prositi polkovnika za milost. Slednji, ginjen še le vsled prošnje svoje male hčrke, izreče pardon nad obsojencem. Le-ta je pa nad tem znorel in, odpuščen na svobodo, služi vaškim pobalinom v zasmeh. Ko se nekoč sreča na pokopališču s pravim morilecem, se tako ustraši, da pride zopet do prave pameti.

Resne in ganljive momente ublažujejo komični prizori, ki drže duh gledalca v nekakem ravnotežju med žalostjo in veselostjo. — Glavno ulogo Andrije je igral g. ravnatelj Stojković jako spretno ter posebno pretresljivo je predstavljal značaj umobolnega. Istotako ganljivo je predavala Maca, njegova žena (g.a Petrović) in dokaj naravno Sava (g. Ilijić), dasi je slednji govoril nekaj prethi in nerazumljivo. Gracijozno in koketno se je vedla Karolina (g.a Stojković), a nad vsem si je skazal veseli a dobrodušni krčmar Grga (g. Jovanović) kakor izborni komik, ter je se svojo simpatično in dobrodušno figuro provzročal obilo smeha, za kar je žel mnogo aplavza. Neugodno je uplivalo, posebno v resnih momentih, nič prav ubrano petje, ki je, namesto da bi povzdigovalo veličasten moment, provzročalo, da je zginjala iluzija.

Splošno pa smo zapuščali dvorano »Tersicore« se zelo ugodnim utisom ter moremo z mirno vestjo priporočati našemu občinstvu, naj obišče pridno še bodoče predstave ter podpira tako po svojih močeh gledališko družbo g. Stojkovića.

Nocoj se bo predstavljal znani umotvor Rusa Gogolja »Revizor«. Jutri, v nedeljo bo pa šaljiv večer. Uprizore se tri šaloigre: »Pol vina pol vode«, »Šaran« (Karp.) in »Doktor Roben«.

Ne smešmo se pred svetom! Pišejo nam: V Pulju izhajajoči list »Il popolo istriano« piše v svoji številki od 23. t. m.: »Puljski civilizatorji so razdelili naslednje hektografrano naznanilo, ki je vzgledno delo in katerega original hranimo v svojem uredništvu:

Il sottoscritto Comitato prinzipia la sua Seola di danzo

nella Sala Apollo (via Tradonico 3 pianterra) il 24 Septembri 1899

alle ore 4 pm.

La musica viene sostenuta da Sig. G. Movia con 2 alte Signori

Ingresso:

Membri soldi 20. Invitati 40.

Signore libero.

NB. Ogni uno degli partecipanti riceve un biglietto, con il quale uno ricevera una vincita.

Ingresso permesso sola a Invitati e si prenda insinuazio come membro della società a la cassa per notizia.

IL COMITATO.

To je »Sokol Tyrš«, katerega predsednik je neki Nechrony.

Premišljeva je o tej vesti, moramo si najpoprej naložiti ono rezervo gledé verjetnosti, kakoršajo moramo sploh umeti nasproti vestem, ki jih prinašajo nam sovražni italijanski listi o našem dejanju in nehanju, a posebno rezervo še z ozirom na to skoro neverojetno vest. — Ali ker vemo, da bi to ne bilo prvokrat, da se kaka slovenska oblast ali kako slovensko društvo spozablja toliko in se ponižuje pod svojo dostojanstvo in narodni ponos, da urejuje svoje spise prav po nepotrebnem v tujem jeziku — kakor nedavno županstvo v Lanišću —, hočemo spregovoriti nekoliko resnih besed.

Ne smemo se čuditi nimalo, ako nam sovražni listi, ki prežijo na vsako malenkost, da bi nas osmešili in ponižali pred svetom, brijejo noree iz nas ter obešajo take vzglede na javen klin v našo — blamažo. Vendar bi bil skoro hvaležen laškimi listom, da delajo tako, ker nam s tem utegnejo le koristiti. Kajti dotičniki, ki se tako daleč spozabljajo, se bodo morali začeti sramovati vsaj pred

drugorodei, ako se še ne sramujejo pred svojimi rojaki.

V navzočem slučaju pa ne prevladuje samo splošni moment, da je slovansko društvo razposlalo do svojih »membri« naznanilo, da »prinzipia Seola di danzo«, da bo »musica sostenuta con 2 alte Signori« in da vsaki »partecipante riceva un biglietto« (kolikor besed, dvakrat toliko pogrešek!) v skrajno neprebavljivi in bednega ignoranta vredni laščini, ampak uprav vnebovpijoči greh je, da je to storil »Sokol Tyrš«, društvo sicer, o katerem je že rekla »Edinost«, da je v Pulju nepotrebno, a vendar noseče ono mnogoobetajoče vzvišeno ime »Sokola«, ki je po vsem Slovanskem nositeljem najbolj jasne rešilne in docela slovanske ideje, društvo, pod čegar praporjem vsakemu slovansko sree hitreje bije in katero je in bo navduševalo in dovajalo do dejanske vzajemnosti vse svoje člene.

Ali ne čutijo oni, ki so zakrivali to blamažo, žgoče ironije in perečega sarkazma, ki zveni iz vsikla v »Popolo Istriano«: »Questo è il »Sokol Tyrš«... L'unica cosa che si capisce da tutto ciò, si è che le teste dei membri sono i signori del Comitato«?!»

Ponavljam še enkrat, da se mi stvar zdi skoro neverjetna in le podel maneuver ter bi me le veselilo, ako bi dobil zadovoljivo pojasnilo od kompetentne strani. Ako pa je stvar resnična, potem pa je stvar členov »Sokola Tyrš« — ako že hočejo na vsaki način imeti svoje kljubovalno društvo — da ne trpe takega škandala v svoji upravi. Če hočejo delovati posebej, pa naj delajo vsaj v sokolskem zmislu. A sokolska ideja je slovanska ideja v najstrožjem zmislu te besede. Če kdo, Sokol ne sme nikdar pozabiti na narodni ponos.

»Sokol«.

Doneski za moško podružnico sv. Cirila in Metoda je nabrala ga. Gregorič o veseli družbi o priliki veselice pevskega društva »Slava«, 4 K 60 nč., I. E. Deraš 1 K, Duša Valentin Volče 1 K. V protest proti daru Legi (20 K) je daroval Fran Mirt 10 K, gospica Gregorčeva 5 K, mesto venca na krsto gospodičine Ane Pretnerjeve. Lozar Josip učence družbine šole 41 nč.

Pevsko društvo v Šturiji bo slavilo jutri desetletnico svojega obstanka in priredi ob tej priliki veselico z jako obširnim programom. Zjutraj se društvo udeleži sv. maše. Petje in tamburanje bo vodil g. H. Vogrič. Začetek koncertu bo ob 4. uri popoldne.

Kričč dogodek izza celjskih izgredov. Iz »Slov. Naroda« posnemamo, da so po 48 dneh preiskovalnega zapora slednjič vendar izpustili solicitorja g. Bovho, ki je bil priprt radi izgredov v Celju. Sedaj ga tožijo zaradi težke telesne poškodbe po § 155 al. a kaz. zak. O preiskavi proti njemu so se izvedele zanimive podrobnosti. Ko so Bovho pobili s »Todtschlagerjem« na tla — listi so pisali da je to storil mestni uradnik Sonnenburg — mu je celjski zdravnik dr. Beck iztrgal revolver iz rok ter ga tolkel z ročajem po glavi. V tem je prišel policaj, zagrabil Bovho ter ga tiral v zapor. Kake tri korake za Bovho je šel isti zdravnik dr. Beck; hkratu je pomeril proti glavi Bovhe ter ustrelil. Krogla je zbilaklobuk z Bovhine glave ter ga ranila v zatilnik. Bovha je takoj občutil rano ter jo je hotel tudi pokazati na magistratu; a dr. Beck je zakril ranjeno mesto z roko ter dejal, da ni nobene rane. Šodna zdravnika sta skušala dokazati, da je bila rana od udarca. A sedaj pride najlepše.

G. Bovha je tudi izpovedal o tem dogodku na prvem zaslišanju pred preiskovalnim sodnikom. A slavna oblast ni čutila nobene potrebe, da bi uvedla preiskavo proti dru. Becku. Za preiskovalnega sodnika ni imela nobenega pomena ta izpovedba o poskušnem umoru. Še le ko je drug sodnik vzel preiskavo v roke, so se spomnili junaka dru. Becka. Ta pa seveda ni bil tako naiven, da bi počakal gospodo, dokler se ga spomnijo ali pa morda... Toda pustimo ugibanja. Dejstvo je pa to, da je dr. Beck izginil brez sledi, menda v blaženi »raj«... G. Bovha pa je v preiskavi...

Brez komentarja.

Dražbe premičnu. V pond., dne 2. oktobra ob 10. uri popoldne se bodo vsled naredbe tuk. e. kr. okrajnega sodišča za civilne stvari vršile sledeče dražbe premičnin: na trgu S. Giovanni

št. 6, hišna oprava; v ulici Sette Fontane št. 27 in 35, hišna oprava in vrči za rastline; v ulici Beecherie št. 9, hišna oprava; Corso št. 1, galanterije; ob 12. uri v ulici Acquadotto št. 45 A, vozovi, konji in hišna oprava; v ulici Alessandro Volta in v ulici Conicoli št. 8, sanatorin avtomatični organet.

Huda nesreča na železnici. Iz Ronk v Furlaniji nam pišejo: Danes 28. t. m. ob 7. uri in pol je vlak, ki vozi iz Červinjana v Tržič, povozil in usmrtil enega moža, enega vola in eno kravo. Ranil pa je isti vlak dva otroka.

Strojvodja je dajal opetovana znamenja, toda ustaviti ni bilo mogoče tako naglo. Voz, v katerem so bili omenjeni, se ni niti premaknil z mesta na vse signale. Zakaj ni tam običajnih zaporaie?

Mrtvega so našli včeraj popoldne v nekem vodnjaku na Trsteniku 52-letnega dninarja Josipa Rebece z Opčin. Rebec je bil oženjen ter oče petero otrok. Spravili so ga v mrtvašnico pri svetem Justu.

Aretirali so včeraj v jutro na trgu pred vojašnico 30-letnega dninarja Frana H., ker je z nekim kolom tolkel po glavi neznanega moža, dočim se je drugi le s pomočjo dežnika branil udarcev.

Bolnik na ulici. 65-letni Ivan Talamaj se je včeraj predpoludne zgrudil v ulici Farneto. Prispela je pomoč z rešilne postaje. Došli zdravnik je dal nevarno obolelega moža prevesti v bolnišnico.

Različne vesti.

Garibaldijevi častilci na Italijanskem. »Piccolo« poroča, da je dne 29. t. m. v Fracati nekdo z nesnago namazal doprtni spomenik Garibaldija.

Knez in nadškof Olomuški dr. Kohn je nevarno zbolel na vnetici ledvic. Bolnik biva na Grajščini Skalica pri Belicerkvi.

Nesreča na morju Kakor poročajo iz Montreala, je parnik »Seootsmann« na potu iz Liverpoola v Montreal obtičal v ožini pri Belle Isle na šipini. Potnike so spravili v čolnih na kopno. En čoln se je prevrnil in 11 oseb, same žene in otroci, se je potopilo.

Brzjavna in telefonična poročila.

(Zadnje vesti.)

Dunaj 30. Listi pričakujejo, da se sestava ministerstva danes ali vsaj skoro izvrši po grofu Claryju.

Dunaj 30. »Neue Freie Presse« javlja, da je cesar do 4. oktobra odložil svoje odpotovanje na love.

Madrid 30. Nastala je ministerska kriza. Ministerski predsednik pa je o svojem odhodu v San Sebastian izjavil, da ni odstopil, ampak da hoče hoče le predlagati kraljici-regentinji, naj nadomesti nekatere ministre.

San Sebastian 30. Maršal Martinez Campos noče vstopiti v ministerstvo, obljubil pa je, da je hoče podpirati, kakor vsi konservativci. Kriza se reši bržkone do jutri s tem, da se ločijo iz ministerstva dva ali trije ministri.

London 30. »Standart« je izvedel iz Johannesburga, da poveljstva odidejo s posebnimi vlaki na mejo Natala. Glasi se, da je vrhni poveljnik že naložil okrajnim poveljnikom, naj svoje ljudi odpeljejo na mejo Natala.

Capstadt 30. Oddelki »burgherjev« so že odšli na mejo Natala in v Middleburg. Mej raznimi oddelki bodo tudi oddelki kolesarjev. Govoré, da jutri odide iz Pretorije prvi oddelek garnizije na vzhodno mejo.

Opozarjamo vse gg. naročnike na nakaznice, ki so priložene današnjemu listu in prosimo, da se jih v kratkem poslužijo. Vsem onim, ki do 15. oktobra še ne poravnajo naročnine, za tekoče četrtletje, ustavimo list.

Naročnina se plačuje naprej. Prosimo, da se blagovoli naročnina redno plačevati, ker nam je s tem prihranjenega mnogo dela in sitnosti.

Uprava »Edinosti«.

0000 Pristni 0000
domači izdelek navadne slivovke
lastnikov

Hijacintjevo & Pretkovec

v Krapini (Hrvatsko).

Zastopana po
Dragotinu Venturini v Ljubljani
Tržaška cesta št. 27.

A. di F. CARLINI

naznanja, da odpre 1. oktobra t. l.

v Sežani
ves prenovljen

Mlin na paro

in

stopo za ječmen

Priporoča se slavnemu občinstvu na
Krasu in v tržaški okolici.

Naročitve se brzo in točno izvrše.

Ženitbena ponudba

28-letnem trgovski pomočnik, kat. vere, delaven in
varčen, ki ima nekaj lastno prihranjenega denarja,
želi seznaniti se s pridno gospodično, dobro go-
spodinjo z nekoliko pridoženjem, eventuelno
z udovo 26.-30. let, ki ima precejšnje premoženje
z gostilno ali prodajalnico.

Samo resne ponudbe z fotografijo naj se
posljejo upravnistvo „EDINOSTI“ pod kuverto z
naslovom: „Št. 14. Pridne roke in srečen zakon“.

Gospodična

išče mesta kakor odgojiteljica, eventuelno
maséza. Poučuje tudi v italijanščini, nem-
ščini in francoščini. Natančneje v našem
upravnistvu.

Spiritus sinapis compositus ALGOFON.

Jedino sredstvo proti zobobolu, revmatič. glavobolu, migreni itd
Steklenica z navodilom stane le 20 nvč.
ter se dobiva jedino le v lekarni

PRAXMARER (Ai due Mori) Piazza grande TRST
Paziti na ponarejanja.

Slovenska družina

želi oddati lepo sobo, eventuelno tudi s
hrano. — Povprašati v ulici Farneto št. 12,
I. nadstropje.

Razglednice

krasno dovršene 25 gld. tisoč izdeluje Ant.
Jerkič, odlikovan fotografski atelier v Gorici.
Kraje pride na željo p. n. naročnika brez-
plačno fotografovat.

Zaloga in tovarna

pohištva vsake vrste

od

Alessandro Levi Minzi v Trstu.

Piazza Rosario žtev. 2.

(šolsko poslopje).

Bogat izbor v tapetarijah, zrealih in
slikah. Ilustriran cenik gratis in franko
vsakemu na zahtevo.

Cene brez konkurence.

Predmeti postavijo se na brod ali
železnico, brez da bi se za to kaj
zaračunalo.

U R A R

sposoben v popravljanju vsakovrstnih ur, se pripo-
roča sl. slovanskemu občinstvu Trsta in okolice.

Friderik Colja.

ulica Solitario št. 8.

Blag. gospod

Gabr. Piccoli,

lekarnar „pri angelu“,
dvorni založnik Nj. svetosti
papeža Leona XIII.,
v Ljubljani, Dunajska cesta.

Brezje na Spodnjem Štajarskem, 14. nov. 1898.

Vaše blagorodje!

Ker smo se že velikokrat prepirali, da je ta
Vaša tinktura za želodec, katero je rabila le cela moja
hila z najboljšim uspehom, res najboljšo sredstvo zoper
želodčne in tudi mnoge druge bolezni, se Vam iskreno
zahvaljujem. Pa tudi gospodu, kateri me je na to iz-
vrstno tinkturo opozoril, sem hvaležen.

To potrjujejem s tem, da Vam izročam svojo
najiskrenejšo zahvalo v imenu cele moje družine ter
Vas ujudno prosim, da mi pošljete zopet jedno ška-
tlico tinkture za želodec z 12 stekleničkami in je-
den lonček Glicerina Crème.

S spoštovanjem

Tomaž Dobek.

Posljite mi s poštnim povzetjem pod spodaj sto-
ječim napisom 24 stekleničke izvrstne „želodčne esence“,
ki se rabi z najboljšim uspehom

Ježef Černko, župnik,
Vuhred.—Štajersko.

Posljite mi s poštnim povzetjem 12 steklenic Vaše
želodčne tinkture. Naj gusp. župnik Dolek jo vsakemu
bolehnemu prav gorke priporoča in skoraj vsaki, ki
jo rabi, se jako pohvalno o nji izrazi.

S spoštovanjem

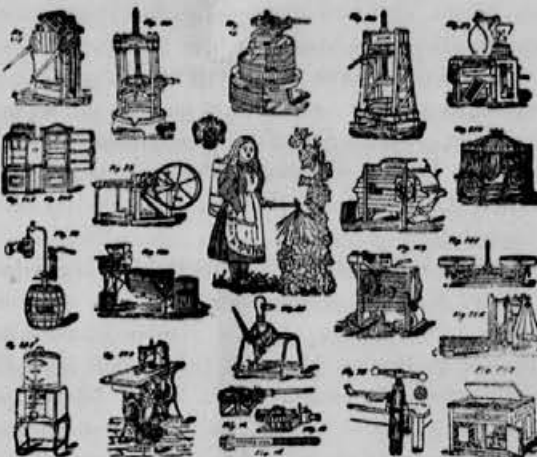
Ivan Vidas

pri Sv. Martinu, p. Sv. Nedelja,
S. Domenica d' Albona, Istra.

II

IVAN SCHINDLER

Dunaj, III. Erdbergstr. šte. 12.

razpošilja gratis in franko kataloge v slovensko-hrvats-
kem jeziku z več kakor 300 slikami o vseh vrstah apa-
ratov za stroje, potrebnih predmetih za kmetijstvo,
za obrtne in gospodarske namene.

Cene nižje kakor drugod.

Za realno postrežbo se garantira.

Solidne zastopnike se išče

IVAN SCHINDLER

ces. kralj.

privilegirani lastnik

Dunaj, III Erdbergstr. šte. 12

Konsumna zaloga olja

razpošiljate iz glavnih pridelkov od
5 litrov naprej (prosto Gorica).

Olje jedilno fino	32 nvč.
„ dalmatinsko	36 „
„ istrsko	40 „
„ namizno La	44 „
„ „ najfinije	48 „
„ „ extra	56 „
„ „ specialitetno	60 „
„ Posebno za cerkveno luč	38 „

Anton Širca

GORICA

Nunska ulica št. 12.

„EDINOST“

večerno in zjutranje izdanje
se prodaja, razun v drugih navedenih tobakarnah, tudi
na južnem kolodvoru.

Tržaška posojilnica in hranilnica

registrovana zadruga z omejenim poročtvom.

ulica S. Francesco št. 2, I. n.

(Slovenska Čitalnica).

Hranilne uloge se sprejemajo od vsakega, če
tudi ni ud zadruga in se obrestujejo po 4%.

Rentni davek od hranilnih ulog plačuje
zavod sam.

Posojila dajejo se samo zadrugnikom in sicer
na uknjižbo po 5 1/2 %, na menjico po 6 %, na
zastave po 5 1/2 %.

Uradne ure so: od 9—12 dopoldne in od
3—4 popoldne; ob nedeljah in praznikih
od 10—12 dopoldne.

Izplačnje se: vsaki ponedeljek od 11—12

dopoldne in vsaki četrtek od 3—4 po-

poludne.

Poštno hranilnični račun 816.004.

Tvrška M. AITE

Via Nuova, ogel ulice S. Lazzaro št. 8.

Usojam si naznaniti slavnemu občinstvu in svojim
odjemalcem, da sem preskrbel svojo prodajalnico v
mnogobrojnem povsem novim blagom po brezkon-
kurenčnih cenah:

Raznovrstni perkal, moderno risanje, barve	garantirane	po 15 nvč
Finil perkal za srajce	„	24 „
Oxford, barve garantirane	„	19 „
Francozski sateni	„	28 „
Piquet, barvan in bel za oblekeba	„	26 „
Perkalin za podloge vseh barvah	„	10 „
Blago močno za podloge vseh barvah	„	15 „
Blago za ženske obleke dvojno širina od 23 nvč naprej	„	90 „
možke obleke širina 150 cm.	„	90 „
Alpagasör ni za ženske obleke velik.	„	50 „
izbor	„	13 „
Kotenina	„	21 „
„ bela	„	15 „
Navidežno platno	„	22 „
Platno čisto laneno	„	45 „
„ za rjuhe dvojna širina	„	16 „
Mušolin bel prve vrste	„	18 „
Chiffon za srajce	„	90 „
Srajce za gospode, velik izbor belih in	„	50 „
barvane	„	60 „
Srajce za gospe	„	60 „
Moderol, zadnji kraj	„	60 „

Velik izbor

trakov, čipk, bordur, vezenj, svil in različnih gar-
nitur ter vseh drobnarij za šivilje in modistinje.
— Vaprejemajo se naročbe možkih oblek po meri
in najnižjih cenah.

Velik izbor blaga za narodne zastave in na-
rodnih trakov po najnižjih cenah.

„THE GRESHAM“

angleško zavarovalno društvo na življenje v Londonu.

Aktiva društva do 31. decembra 1897.	Kron 159.997.579.—
Letno vplačilo premij in obresti do 31. decembra 1897.	28.823.375.—
Izplačana zavarovalnina in obresti od obstanka društva (1848.)	343.860.067.—
V letu 1897. izdanih 7468 polie za glavnico od	67.331.351.91

Prospekti, ceniki in v obče vse druge informacije dopošljejo se vsakemu na pismo
vprašanje od niže imenovanega zastopstva, katero dopisuje v vseh jezikih.

Glavno zastopstvo v Trstu.

Via del Teatro št. 1, „Tergesteo“ Scala IV.

Išč ejo se dobri, zastopniki agentje in potovalci.